РОЛЬ МІЖНАРОДНОЇ ФІНАНСОВОЇ ДОПОМОГИ У ВІДНОВЛЕННІ УКРАЇНИ

Продан Т. Я.
кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і фінансів
Троян А. В.
здобувачка 2 курсу, І (бакалаврського) рівня освіти за спеціальністю
Фінанси, банківська справа, страхування та фондовий ринок
Одеського національного університету імені І. І. Мечникова
м. Одеса, Україна

Повномасштабне вторгнення російської федерації в Україну у 2022 році спричинило глибокі економічні потрясіння, зруйнувало значну частину виробничого та інфраструктурного потенціалу держави. За цих умов особливого значення набуває міжнародна фінансова підтримка, яка стала одним із головних інструментів стабілізації економіки, забезпечення бюджетної збалансованості та відновлення критично важливих секторів.

На фінансовому ринку відбувається концентрація та централізація фінансових ресурсів, організація, класифікація та перерозподіл усіх фінансових потоків, які є джерелом національного багатства будь-якої країни [1]. Від початку повномасштабної війни Україна отримала безпрецедентну фінансову допомогу від міжнародних партнерів, яка відіграє важливу роль у забезпеченні безперебійної роботи державного сектора, валютно-курсової та цінової стабільності, покритті дефіциту бюджету і платіжного балансу. Залучені до загального фонду державного бюджету кошти спрямовуються на фінансування першочергових соціальних та гуманітарних видатків.

Співпраця з міжнародними фінансовими установами (МФУ) регулюється низкою нормативно-правових актів Кабінету Міністрів України [2, с. 35].

Кредитні кошти інвестиційних проєктів міжнародних фінансових організацій є джерелом дешевих ресурсів для відбудови країни, особливо в інфраструктурних та енергетичних галузях, які ворог намагається знищити.

Станом на 28 листопада 2024 р. до загального фонду державного бюджету України від Міжнародного валютного фонду (МВФ) надійшло понад 11 млрд дол. США, від Світового банку – понад 5 млрд дол. США, від Європейського інвестиційного банку – 720 млн дол. США. Кошти надійшли також від окремих країн через створені міжнародними інституціями фонди [3].

Світовий банк є другим після МВФ кредитором України. За роки співробітництва затверджено 92 позики загальним обсягом більш ніж 22,29 млрд дол. США та 2,3 млрд євро. Станом на 1 листопада 2024 р. у кредитному портфелі Міжнародного банку реконструкції та розвитку (МБРР) перебуває 17 проєктів на стадії реалізації, їхня загальна сума – 6,72 млрд дол. США та 1,05 млрд євро [3].

Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР) планує інвестувати в Україну до 10 млрд євро протягом наступних п’яти років. Станом на 1 листопада 2024 р. обсяг фінансування, яке Банк виділив Україні, становить 20,01 млрд євро. Від початку повномасштабної війни Україна отримала близько 5 млрд євро інвестицій Банку. Обсяг використання коштів кредиту ЄБРР за 11 проєктами в державному секторі становить 1,2 млрд євро, або 51,86 % від загальної суми позик, що є найвищим показником вибірки за кредитами МФО в Україні. ЄБРР сфокусувався на п’яти основних напрямах, включаючи енергетичну безпеку та інфраструктуру [4].

У першій половині 2025 року Україна залучила 22 млрд доларів зовнішнього фінансування, що дозволило повністю забезпечити соціально-гуманітарні видатки, тоді як внутрішні ресурси спрямовуються на оборону. Основними донорами стали країни G7 та ЄС (17,6 млрд дол.), ЄС за програмою Ukraine Facility (3,8 млрд дол.), МВФ (400 млн дол.), Японія (190 млн дол.) та Світовий банк (50 млн дол.). Загалом від початку повномасштабної війни Україна отримала понад 137 млрд доларів міжнародної підтримки [5].

Кредитна установа для відбудови (KfW) реалізує 10 інвестиційних проєктів загальним обсягом 298,5 млн євро. Між KfW та урядом України підписано угоду, відповідно до якої всі платежі щодо повернення виданих сум кредитів та їх обслуговування відтерміновані до 2027 р.. Крім того, частину кредитів KfW переведено до грантових систем [3].

Кредитні кошти інвестиційних проєктів міжнародних фінансових організацій є джерелом дешевих ресурсів для відбудови країни. Необхідно прискорити процес залучення ресурсів міжнародних організацій у важливі для України галузі, приділяючи особливу увагу енергетичній галузі.

Завдяки злагодженій співпраці з міжнародними партнерами вдалося мобілізувати гуманітарні кошти на фінансування критично важливих потреб бюджету, підтримку вразливих верств населення, збереження бізнес-активності, невідкладні витрати на ключову інфраструктуру.

Досвід окремих кредиторів (наприклад, KfW) щодо надання пільг (дозволу відтермінувати платежі й відсотки за кредитами, переведення частини

коштів у грантові) необхідно використовувати при підготовці нових інвестиційних проєктів, а також ініціювати перегляд угод за вже діючими проєктами для отримання подібних пільг.

Необхідним також є створення на державному рівні механізму мобілізації отриманих ресурсів та спрямування їх на пріоритетні програми під час переходу країни до стадії відновлення та післявоєнної реконструкції. Важливу роль у цьому повинна відігравати узгоджена діяльність наукової спільноти, юристів, фінансистів та галузевих фахівців.

Потреби України у фінансових ресурсах на етапі повоєнної відбудови вимірюються сотнями мільярдів доларів. Їх задоволення потребуватиме розробки комплексної програми відновлення та розвитку, мобілізації допомоги з усіх можливих джерел. Ключові пріоритети мають бути зосереджені на модернізації виробничого та інфраструктурного потенціалу, стимулюванні інновацій та експорту, розвитку людського капіталу.

Література:

1. Галаулліна Е.І. Проблематика розвитку фінансового ринку України. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 50. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-50-21 (дата звернення: 24.10.2025).

2. Лук'янова М., Марцинкевич В. Міжнародна фінансова підтримка відновлення України. *CEE Bankwatch Network. Екодія*. 2024. С. 36.

3. Роль інвестиційних кредитів міжнародних фінансових інститутів у відновленні та відбудові України. *Національний інститут стратегічних досліджень.* URL: https://niss.gov.ua/doslidzhennya/mizhnarodni-vidnosyny/rol-investytsiynykh-kredytiv-mizhnarodnykh-finansovykh (дата звернення: 24.10.2025).

4. Теремецький В.І., Довгань В.М. Роль міжнародних фінансових організацій у підтримці проектів відбудови України. *Наукові записки. Серія «Право»*. 2024. Вип.17. С. 49-54.

5. У першому півріччі 2025 року Уряд України залучив $22 млрд зовнішнього фінансування. Міністерство фінансів України. Урядовий портал. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України. 2025. URL: https://www.kmu.gov.ua/news/u-pershomu-pivrichchi-2025-roku-uriad-ukrainy-zaluchyv-22-mlrd-zovnishnoho-finansuvannia (дата звернення: 28.10.2025).